

Keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine (EELNÕU)

Pinnasetööde OÜ (rg-kood 11211444 ja aadress Hellenurme küla, Palupera vald, 67502 Valgamaa) esitas Keskkonnaametile avalduse (registreeritud 16.02.2010. a nr PVV 10-5/11472) maavara kaevandamisloa VALM 016 pikendamiseks viie aasta võrra, kuna maavaravaru (ehituskruus, ehitusliiv, täiteliiv) ei ole mäeeraldise piirest täielikult ammendatud ja kaevandamisega rikutud maa korrastamine ei ole lõpetatud. Mäeeraldise pindala on 2,23 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 3,63 ha ning maavara aktiivse tarbevaru jääkvaru seisuga 31.12.2009. a on 78,3 tuh m³. Maavara kasutatakse üldehituses ja ehitusmaterjalide valmistamisel. Keskkonnaministeerium Valgamaa Keskkonnateenistus väljastas juhataja 20.04.2006. a korraldusega nr 68 Pinnasetööde OÜle Hellenurme kruusamaardlas Hellenurme kruusakarjääri maavara kaevandamise loa VALM 016 ehituskruusa kaevandamiseks kehtivusega kuni 28.04.2010. a.

Taotlus avalikustati Ametlikes teadaannetes 18.02.2010. a. Avalikustamise käigus kirjalikke seisukohti ei laekunud.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6 lg 2 p 2 kohaselt ning Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määrus nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise algatamise vajalikkust, täpsustatud loetelu“ § 3 lg 4 peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas maavaravaru kaevandamisel on oluline keskkonnamõju.

Kavandatava tegevuse nimetus ja eesmärk:

Kavandatava tegevuse eesmärgiks on maavara (ehituskruus, ehitus- ja täieliiv) kaevandamine Valgamaal Palupera vallas paiknevas Hellenurme kruusamaardla Hellenurme kruusakarjääris. Seoses maavara kaevandamisloa VALM 016 kehtivuse lõppemisega taotletakse karjääris edasist maavara kaevandamist (loa pikendamist), kuna maavara varud on ammendamata.

Kavandatava tegevuse keskkonnamõju olulisuse eelhinnang lähtudes KeHJS seaduse § 6 lg 3 kriteeriumitest ja põhjendus:

1. Tegevuse ala ja selle lähiumbruse keskkonnatingimused

1.1.maakasutus

Hellenurme kruusakarjääri mäeeraldis asub Valga maakonnas Palupera vallas Pinnasetööde OÜle kuuluvatel Mäe-Tinni kinnistul (katastriüksuse tunnus 58202:001:0651) ja mäeeraldise teenindusmaa lõunaosa jääb ~ 4,6 m ulatuses katastriüksusele (58202:001:0652) Tinni-Vahtra. Pärast muudetud (pikendatud) loa väljastamist korrigeeritakse Hellenurme kruusakarjääri teenindusmaa piir ning maavara kaevandamise loale VALM 016 lisatakse korrektsed graafilised lisad 6 kuu jooksul pärast loa andmist.

Mäeeraldise pindala on 2,23 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 3,63 ha. Mäeeraldise maasihtotstarve on 100% maatööstusmaa. Pärast muudetud (pikendatud) loa väljastamist muudetakse maasihtotstarve mäetööstusmaaks. Mäeeraldis paikneb kohaliku tähtsusega Hellenurme kruusamaardlal (registrikaardi nr 0804).

Mäeeraldist läbib elektriõhuliin Tiku (VID kood M20170100). Mäeeraldise teenindusmaa kirdeosa kattub maaparandussüsteemiga KESKUSE HELLENURME (VID kood 13041004000) ~ 17 m ulatuses.

1.2. alal esinevad loodusvarad, nende omadused ja taastumisvõime ning looduskeskkonna vastupanuvõime

Keskkonnaministri käskkirjaga 25.01.2006. a nr 92 kinnitati Hellenurme kruusamaardla Hellenurme kruusakarjääri maavarade aktiivsed tarbevarud 01.12.2005. a seisuga järgnevalt: ehituskruus 105 tuh m³, ehitusliiv 34 tuh m³ ja täiteliiv 13 tuh m³. Kaevandamisega alustati karjäärist 2004. a ning seisuga 31.12.2010. a on Hellenurme kruusakarjääri mäeeraldise piires tegelik maavara jääkvaru kokku 78,3 tuh m³.

Hellenurme kruusakarjäärist kaevandatud maavara on võimalik kasutada põhiliselt üldehituses ja ehitusmaterjalide valmistamisel.

Kruus, liiv ja täiteliiv looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatu loodusvaraga, seetõttu puudub taastumisvõime ning looduskeskkonna vastupanuvõime.

Maavara peal paikneva katendi kogumaht on 1,8 tuh m³, mis kooritakse pärast puude langetamist ja kändude juurimist ning ladustatakse kuni 3 m kõrgustes aunades karjääri teenindusmaal. Ladustatud kasvukiht leiab hiljem kasutust rikutud maa korrastamisel.

1.3. märgalade, randade ja kallaste, pinnavormide, metsade, kaitstavate loodusobjektide, sealhulgas Natura 2000 võrgustiku alade vastupanuvõime

Mäeeraldisel ei paikne olulisi märgalasid ja veekogusid, mille rannad või kaldad saaksid kavandatava kaevandamise tõttu mõjutatud.

Veealust varu mäeeraldise piires ei kaevandata. Mäeeraldise piires looduslik maastik, osaliselt pinnavormid ja kasvav taimestik (võsa) hävivad, seega muutub visuaalselt maastikupilt. Peale kaevandamist maa-ala korrastatakse. Korrastamise tulemusena eeldatavasti looduslik vastupanuvõime taastub.

Mäeeraldise piiridest ja püsiva nõlva kaldenurkadest kinnipidamise korral ei tekitata kahju naaberkiinnistutele.

Looduskaitsealad ning Natura 2000 võrgustiku alad mäeeraldise piires puuduvad. Hellenurme mäeeraldise lähedusse jäävad ~ 1000 m kaugusele Elva jõe hoiuala, Hellenurme lastekodu park, Otepää looduspark. Kirdes asub ~350 m kaugusel Elva-Viitina maastikukaitseala ja edelas ~700 m kaugusel Otepää hoiuala.

1.4. alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud.

1.5. maareformi seaduse tähenduses tiheasutusega alade ning ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõime

Hellenurme kruusakarjäär jääb Otepää piirkonna mõhnade ja voorte levikualale. Mäeeraldisele jääva maaüksuse sihtotstarve on maatööstusmaa. Planeeritav ala ei asu

tiheasustusega alal. Hellenurme küla jääb 1500 m kaugusele Hellenurme kruusakarjäärile ja Otepää linn jääb alast 10 km kaugusele lõunasse ning Elva samale kaugusele põhjapoole.

Ajaloolised, kultuuriloolised ning arheoloogilised väärtused kavandataval alal teadaolevalt puuduvad, seega võimalik negatiivne mõju nimetatud väärtustele puudub.

2. Tegevuse iseloom, kaasa arvatud selle tehnoloogiline tase

Kaevandamistingimused taotletavas mäeeraldises on head ja juurdepääs tulevasele karjäärile on väga hea võimaldades materjali lihtsa väljaveo. Hüdrogeoloogilised tingimused kaevandamisele takistusi ei sea.

Enne kaevandamise algust eemaldatakse katend ekskavaatori või kopplaaduriga ning hiljem kasutatakse seda kaevandatud maa korrastamiseks.

Maavara kaevandamine toimub ekskavaatori või kopplaaduriga. Maavara väljavedu karjäärile toimub kallurautodega.

Pärast varude ammendumist karjääri maa korrastatakse. Karjääri ala korrastatakse metsamaana. Korrastamisel (nõlvade viimistlemisel) kasutatakse mäeeraldisest teenindusmaa piiridel säilitatavat katendit ja mulda.

Kaevandamisel järgitakse, et pinnasesse ei satuks diiselkütust ning määrdaineid. Selle vältimiseks jälgitakse masinate tehnilist seisundit.

2.1. loodusvarade kasutamine

Kavandatava tegevuse käigus jätkatakse maavara (ehituskruus, ehitus- ja täiteliiv) kaevandamist Hellenurme kruusakarjäärile viie aasta jooksul. Varude ammendumisel selle aja jooksul, karjäär korrastatakse.

Katend vallitatakse teenindusmaal. Karjääri korrastamisel kasutatakse katendit ja mulda selle põhja ja nõlvade bioloogiliseks taastamiseks.

2.2. jäätme- ja energiamahukus

Eeltoodud mahus karjääris loodusliku kruusa ja liiva kaevandamine ei ole oluliselt energia- ja jäätmemahukas, kuna tegevuse käigus ei rikastata maavarasid ega töödelda neid muul viisil.

2.3. lähipiirkonna teised tegevused

Taotletava mäeeraldises piirkonnas ei asu teisi karjääre. Lähimad aktiivsed karjäärid jäävad ~3,5 km kaugusele lõunasse Miti (Mitiküla, Paluperä) maardlasse.

Mäeeraldisest põhjas kulgeb 500 m kaugusel Hellenurme-Päidla kohalik kruusatee.

3. Tegevusega kaasnevatest tagajärgedest, nagu

3.1. valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhnareostust maavara kaevandamisega teadaolevalt ei kaasne.

3.2. jäätmeteke

Kruusa ja liiva kaevandamisel ei teki jäätmeid, kuna karjääris ei kavandata maavara rikastamist. Karjääri kasutusele võtmisel jääb üle katend, mis ladestatakse teenindusmaal. Katend on kasutatav hilisemal maa-ala korrastamisel, mistõttu on tegemist taaskasutatava materjaliga. Seega võib karjääris tekkida igapäevase karjääritöö käigus vaid olmejäätmeid, mille nõuetekohasel käitlemisel keskkonnale olulist mõju ei tekitata.

3.3. vesi ja pinnas

Taotluse kohaselt vee ja pinnase kaitsmiseks pole vaja täiendavaid meetmeid kasutusele võtta, kui järgitakse, et kaevandamisel ei satu kütust ja õli pinnasesse. Hellenurme kruusakarjääri mäeeraldise piires ei kaevandata veelust maavara. Seetõttu ei põhjusta kaevandamine ümbruskonnas veetaseme alanemist.

3.4. õhu saastatus

Ülenormatiivse tolmu kontsentratsiooni levimine mäeeraldise piiridest välja on väga ebatõenäoline ning võib juhtuda ainult ekstreemumitel ehk halbade tingimuste kokkulangemisel (suur tuulekiirus, kuivad tingimused, tööd on vahetult mäeeraldise piiril). Leevendavate meetmetena on võimalik kasutada karjääri siseste teede niisutamist, maapinna reljeefi (karjääri välispiirile paigutatavaid katendi valle).

3.5. müra

Müra tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad (ekskavaator, buldooser, kopplaadur, kallurautod, purustus- ja sorteerimissõlm). Transportmasinatel on müra normeeritud. Täismassiga 12 t ja raskemate veokite müratase on 84-90 dB piirides. Avamaal alaneb müratase 100 m kaugusel müraallikast 16 db võrra, 200 m kaugusel 20 dB ja 300 m kaugusel 23 dB võrra. Karjääris liiguvad masinad süvises või puistangute vahel, mis tekitavad müra tõkke ja alandavad mürataset keskmiselt 18 — 25 dB võrra. Keskkonnamõjude minimeerimiseks paigutatakse materjali töötlev kompleks väljatöötatud ala põhjaossa, mille tulemusena väheneb müra eeldatavalt 52 dB-ni. Vastavalt Eesti Vabariigis kehtestatud müratasemete piirväärtustele, tohib elamutega piirkonnas olla müratase päeval ajal 65 dB ja öösel 55 dB.

3.6. vibratsioon

Karjääri kaevandamistöödega ei kaasne mujale levivat vibratsiooni.

4. Tegevusega kaasnevate avariiolekordade esinemise võimalikkusest

Mäetöödel on potentsiaalseks reostusallikaks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Selle vältimiseks jälgitakse masinate tehnilist seisundit ning planeeritakse karjääri projektis avariide likvideerimise viisid. Vältimaks, et kaevandamisel ei satuks kütust ja õli pinnasesse ja vette, peab seadmete ja masinate tankimine ja remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil.

5. Kavandatava tegevuse eeldatavast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale

Natura 2000 võrgustiku alad jäävad kavandatavalt tegevusalalt piisavalt kaugemale, seega kavandatava tegevuse mõju Natura 2000 aladele puudub.

5.1. kavandatava tegevuse eeldatavast mõjust mõnele muule kaitstavale

loodusobjektile

Lähim kaitseala Elva-Viitina maastikukaitseala jääb ~350 m kaugusele Hellenurme kruusakarjääri mäeeraldisest. Elva jõe hoiuala, Hellenurme lastekodu park, Otepää looduspark (kaitseala) ja Otepää hoiuala jäävad ~1000 m kaugusele, milleni kaevandamise mõju ei ulatu.

6. KeHJS seaduse § 6 lg 3 punktides 1–4 nimetatuga kaasneva mõju suurusest, ruumilisest ulatusest, kestusest, sagedusest ja pöörduvusest, toimest

Kavandatava tegevuse mõju tolmu, müra, vibratsiooni osas ei ulatu mäeeraldisest piiridest väljapoole. Tolmu ja müra levik on takistatud karjääri süvendist väljapoole. Tolmu ja müra levikut tõkestab ka karjääri katendivallid.

Hüdrogeoloogia aspektist lähtuvalt ei ulatu mõju väljapoole mäeeraldisest piire, kuna veealuseid varusid ei kaevandata.

Ruumiliselt ei ulatu kavandatava tegevuse mõju mäeeraldisest piiridest väljapoole, küll aga visuaalselt võib tegevuse kestel (viie aasta jooksul) olla maastikupilt häiritud. Hiljem kui maa-ala korrastatakse, siis likvideeritakse ka visuaalne häiring.

6.1. Kumulatiivne mõju ja piiriülene mõju ning mõju ilmnemise tõenäosus

Kumulatiivne mõju maavarade kaevandamisel saab eelkõige tekkida kõigi müraallikate koosmõjul. Hellenurme kruusakarjääris toimunud kaevandamistegevus ei ole senini tekitanud kumulatiivset mõju. Piiriülest (riigipiiriülest) mõju ette näha ei ole.

Teave kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise menetluste liitmise kohta:

Keskkonnamõju hindamise menetlusi ei liideta.

Teave vajalike keskkonnauuringute kohta:

Loa andja on saanud loa taotluse seletuskirjast hinnangu kavandatava tegevusega kaasnevast võimalikust mõjust müra, õhusaastatuse ning hüdrogeoloogia osas.

Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Kokkuvõtte ja lõppjärelus

Loa andja on seisukohal, et keskkonnamõju hindamine tuleb jätta algatamata, kuna

-kavandatav tegevuskoht ei asu kaitsealadel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;

-eelhindamise tulemusena selgus, et kavandatava kaevandamisega ei ületata piirmäärasid müra, õhusaastatuse ja vibratsiooni osas;

-eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta naaberkiinnistute veerežiimi;

-kuival aastaajal tuleb vajadusel väljaveo teeks kasutatavat kohalikku teed ja karjääriseseseid teid kasta (muuta tolmuwabaks);

-vältimaks, et kaevandamisel ei satuks kütust ja õli pinnasesse ja vette, peab seadmete ja masinate tankimine ja remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil;

-mäeeraldisel osaliselt looduslik maastik hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega;

-eelhindamise tulemusena selgus olulise kumulatiivse mõju puudumine;

-senine kaevandamine Hellenurme kruusakarjääris ei ole põhjustanud olulist keskkonnamõju

ning seega puudub kavandataval tegevusel eeldatavasti oluline keskkonnamõju.

Seega puudub kavandataval tegevusel eeldatavasti oluline keskkonnamõju. Loa andjale esitatud kaevandamisloa seletuskirja kohaselt kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju.

Eeltoodust tulenevalt ning lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 11 lg 2 ning Keskkonnaameti peadirektori 03. juuli 2009 käskkirja nr 1-4/148 "Regioonide põhimääruste kinnitamine" lisa 4 "Põlva–Valga–Võru regiooni põhimäärus" punkti 3.5.8. alusel

otsustan:

jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Hellenurme kruusakarjääri maavara kaevandamisloa muutmise (pikendamise) menetluse käigus.